

EUROBAROMETER 62

PUBLIEKE OPINIE IN DE EUROPESE UNIE

HERFST 2004

NATIONAAL RAPPORT

NEDERLAND

Dit onderzoek werd aangevraagd en gecoördineerd door het Directoraat Generaal Pers en Communicatie.

Dit rapport werd geschreven voor de vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland

Dit document is geen vertegenwoordiging van het standpunt van de Europese Commissie. De interpretaties en de meningen die het bevat zijn uitsluitend die van de auteurs.

Inhoudsopgave

Inleiding	1	
Hoofdstuk 1 Algemene Context	2	
1.1 Verwachtingen voor de toekomst	2	
1.2 Vertrouwen in maatschappelijke instellingen	2	
1.3 Discussies	3	
1.4 Europa Gevoel	3	
Hoofdstuk 2 Informatie en Kennis over de Europese Unie	5	
2.1 Symbolen	5	
2.2 Kennis	5	
2.3 Europese Instellingen		5
2.4 Stellingen kennis van de Europese Unie	7	
2.5 Budget Europese Unie	7	
2.6 Informatiebronnen	8	
2.7 Media aandacht voor Europese Unie		9
2.8 Nederlands Voorzitterschap	9	
Hoofdstuk 3 Betekenis en rol van de Europese Unie	10	
3.1 Lidmaatschap van de Europese Unie		10
3.2 Imago van de Europese Unie		10
3.3 Persoonlijk betekenis van de Europese Unie		11
3.4 Snelheid Europese constructie en rol Europese Unie over 5 jaar	12	
3.5 Belangrijke onderwerpen in Nederland, rol van de Europese Unie	14	
3.6 Ontwikkeling Europese Unie	16	
Hoofdstuk 4 Beleid en besluitvorming van de Europese Unie	17	
4.1 Beslissingsbevoegdheid	17	
4.2 Beleid	18	
4.3 Buitenlands beleid	20	
4.4 Europese Defensie	21	
4.5 Europese Unie en de Verenigde Staten	22	
4.6 Democratie	22	
Conclusie	23	
Bijlagen		
- Technische specificatie		
- Vragenlijst		

Inleiding

De Eurobarometer wordt uitgevoerd in opdracht van het Directoraat Generaal van Pers en Communicatie van de Europese Commissie. Eurobarometer 62 beschrijft de publieke opinie gebaseerd op interviews met in totaal 16,216 mensen uit de lidstaten van de Europese Unie tussen 2 oktober en 8 november. Dit verslag analyseert de resultaten voor Nederland waar 1009 mensen zijn geïnterviewd.

Het eerste hoofdstuk beschrijft de context, met daarin de verwachting van de respondenten voor de toekomst, het vertrouwen dat er bestaat in diverse maatschappelijke instituten, het Europa gevoel en de frequentie van politieke discussie.

Hoofdstuk twee schetst vervolgens onder andere de bestaande algemene kennis van Nederlanders over de Europese Unie, de manier waarop men aan informatie komt en zou willen komen en de mate van media aandacht voor de Europese Unie en waaraan het EU budget wordt uitgegeven.

Hoofdstuk drie gaat verder in op de betekenis en rol van de Europese Unie voor Nederlanders en schetst bijvoorbeeld het beeld dat de Nederlanders hebben van de Europese Unie en de verdere ontwikkeling van de Europese Unie. Dit hoofdstuk koppelt ook de belangrijkste zaken die volgens de ondervraagden in Nederland op dit moment spelen aan de rol die de EU hierin vervult of zou kunnen vervullen.

Het laatste hoofdstuk gaat verder in op verschillende beleidsterreinen van de Unie en op de besluitvormingsprocessen, democratie en waar de bevoegdheden op het gebied van defensie zouden moeten liggen.

Tenslotte geeft de conclusie nog eens een samenvatting van de belangrijkste resultaten van deze Eurobarometer.

De antwoorden van de Nederlandse respondenten zijn vergeleken met het gemiddelde van de 25 lidstaten van de Europese Unie op het moment van interviewen. Als er sprake is van het Europese gemiddelde, wordt dus het EU-25 gemiddelde bedoeld. De respondenten komen uit diverse bevolkings-, beroeps-, en leeftijdsgroepen, uit verschillende delen van Nederland uit zowel dorp als stad en hebben uiteenlopende politieke voorkeuren en een gevarieerd studieniveau.

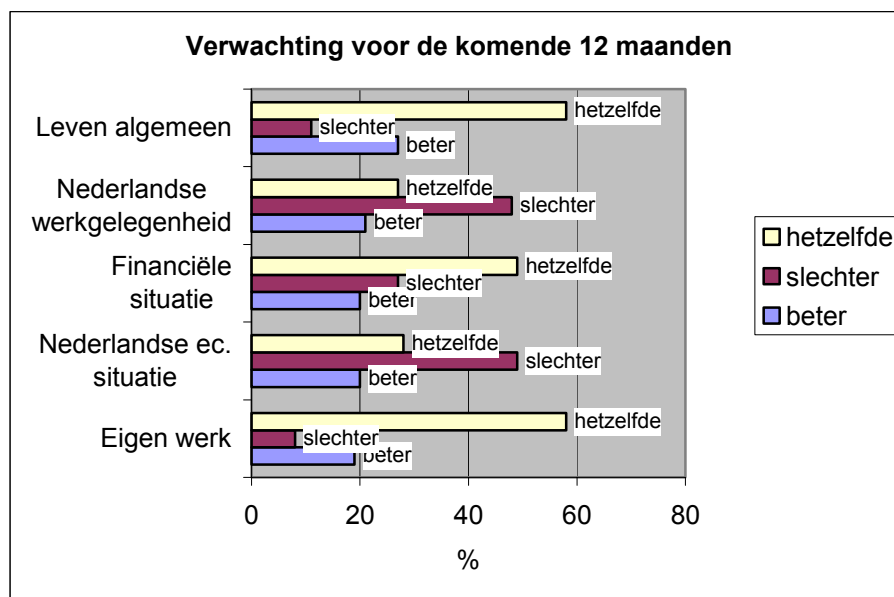
Omdat bij de gestelde vragen soms meerdere antwoorden mogelijk waren, komt het totaal percentage soms uit op meer dan 100%. Soms is het totaal ook lager dan 100% omdat mensen niet wisten wat ze moesten antwoorden.

Hoofdstuk 1 Algemene Context

1.1 Verwachtingen voor de toekomst

De meeste Nederlanders (92%) zijn tevreden met het leven dat ze leiden, dit is hoger dan het Europese gemiddelde van 81%.

Figuur 1.1 laat zien dat meer dan de helft van de Nederlanders (58%) verwacht dat het leven hetzelfde zal blijven in de komende 12 maanden. Ongeveer eenderde verwacht een verbetering in de komende 12 maanden. De verwachtingen voor de economische situatie in Nederland en de nationale werkgelegenheid zijn pessimistischer, de helft denkt dat deze slechter zal worden. Dit leidt echter niet tot negatievere verwachtingen over de eigen financiële situatie, ongeveer de helft van de Nederlanders verwacht dat deze hetzelfde zal blijven. Ook voor de situatie wat betreft eigen banen denkt een groot deel (58%) dat deze hetzelfde zal blijven, slechts 8% denkt dat dit slechter zal worden in de komende 12 maanden.

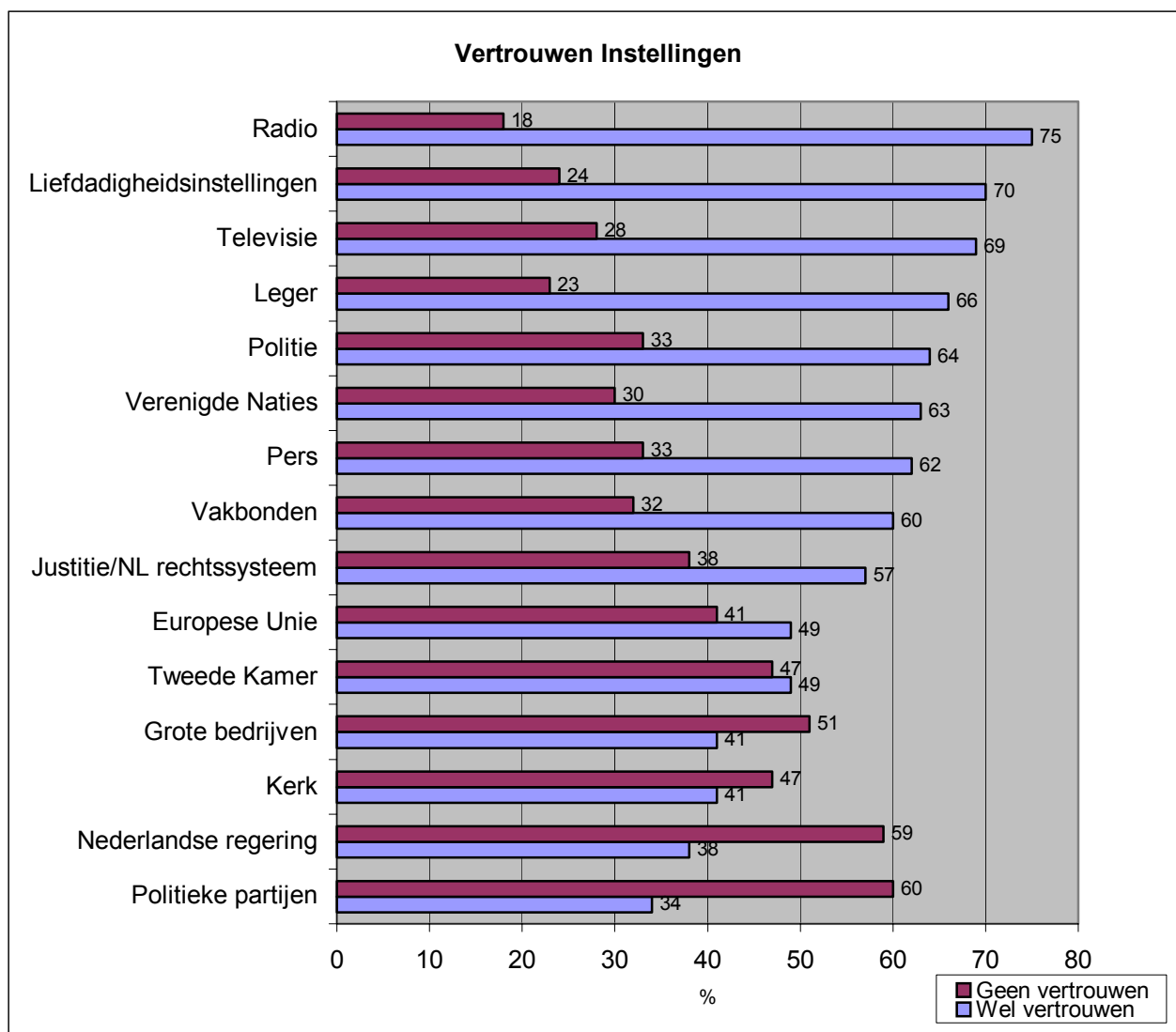

Figuur 1.1

Wanneer de Nederlanders hun huidige situatie vergelijken met die van 5 jaar geleden zegt 45% dat die is verbeterd, 28% vindt dat die hetzelfde is gebleven en 26% vindt dat die slechter is geworden. Met betrekking tot de komende 5 jaar denkt 37% dat hun persoonlijke situatie zal verbeteren, 46% denkt dat dit hetzelfde zal blijven en 15% denkt dat het zal verslechteren.

1.2 Vertrouwen in maatschappelijke instellingen

De media (vooral de radio en televisie) genieten het vertrouwen van een ruime meerderheid van de Nederlanders zoals af te lezen valt uit figuur 1.2.. Ook de politie en het leger genieten een vertrouwen van een meerderheid. Over het vertrouwen in de Tweede Kamer zijn de meningen verdeeld, 47% geeft aan hier wel vertrouwen in te hebben terwijl 49% hier geen vertrouwen in heeft. Een meerderheid (>50%) heeft geen vertrouwen in de Nederlandse regering of in de politieke partijen. 49% geeft aan vertrouwen te hebben in de Europese Unie, 41% heeft hier echter minder vertrouwen in. Er zijn meer mensen die geen vertrouwen hebben in de kerk of grote bedrijven dan mensen die er wel vertrouwen in hebben.

Figuur 1.2

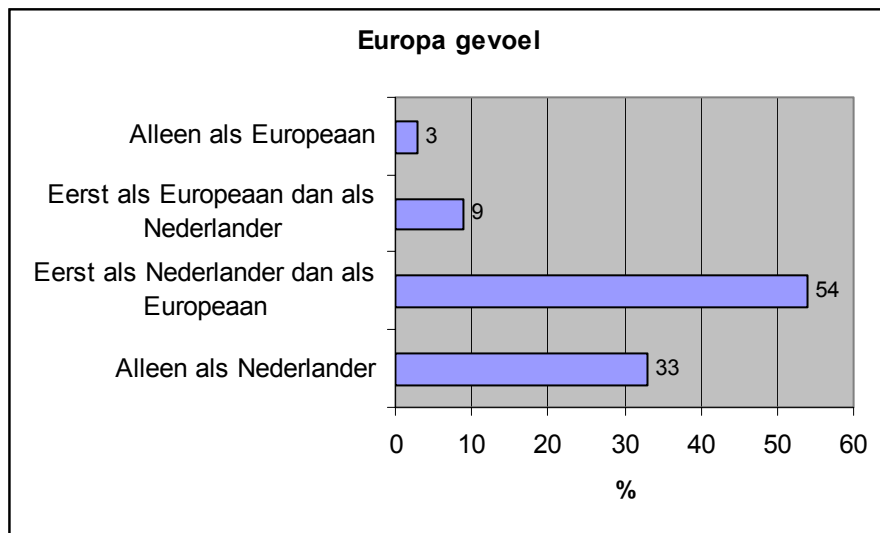
1.3 Discussies

Een groot deel van de Nederlanders (67%) bespreekt slechts af en toe politieke zaken met vrienden. 20% geeft aan dit vaak te doen en slechts 14% doet dit nooit. In vergelijking met het Europees gemiddelde bespreken Nederlanders vaker politieke zaken met vrienden.

58% Slaagt er af en toe in om vrienden, familie of collega's van iets te overtuigen waaraan ze zelf veel belang hechten, 18% lukt dit vaak en 16% lukt het zelden.

1.4 Europa gevoel

Figuur 1.3 laat zien of de Nederlander zich in de nabije toekomst voornamelijk als Nederlander ziet of als Europeaan. Een meerderheid (54%) ziet zichzelf eerst als Nederlander en daarna als Europeaan, eenderde ziet zichzelf als alleen Nederlander. Er zijn maar weinig mensen die zichzelf in de eerste plaats als Europeaan zien.

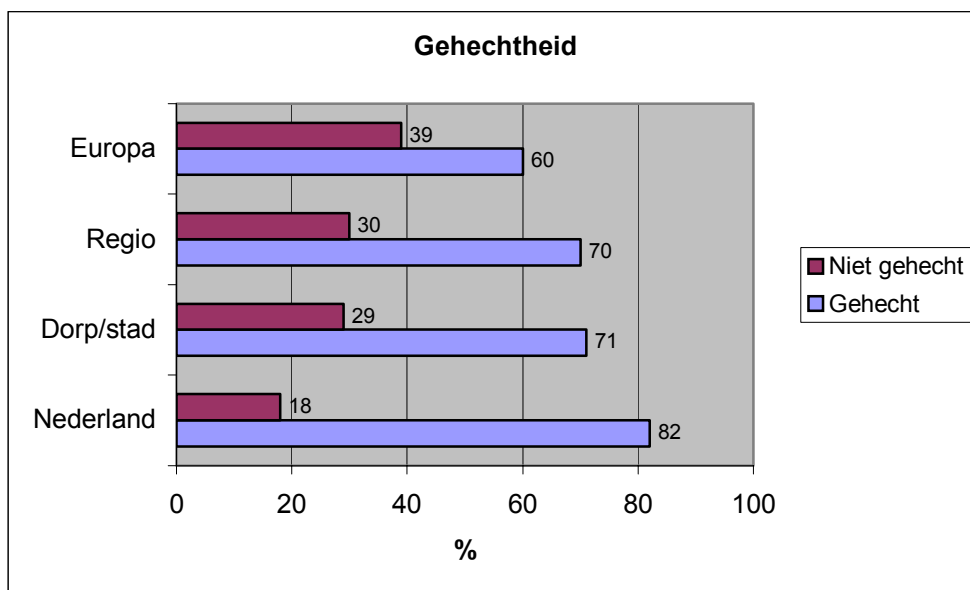

Figuur 1.3

Een groot aantal Nederlanders (85%) is er trots op om Nederlands te zijn, slechts 12% zegt hier niet trots op te zijn. Er zijn minder mensen (66%) die er trots op zijn Europeaan te zijn, Bijna eenderde (28%) is er niet trots op.

Figuur 1.4 laat zien in welke mate de Nederlander gehecht is aan een geografisch gebied.

De meeste Nederlanders (82%) zijn gehecht aan Nederland, dit wordt gevolgd door een gehechtheid aan hun eigen dorp of stad en de regio. Het gevoel van gehechtheid is het zwakste voor Europa.

Figuur 1.4

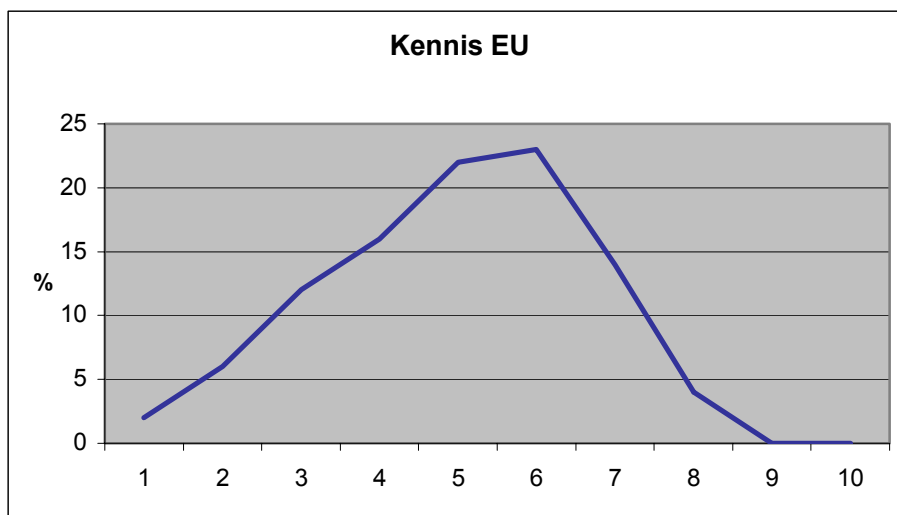
Hoofdstuk 2 Informatie en kennis over de Europese Unie

2.1 Symbolen

Bijna alle (97%) Nederlanders hebben de Europese vlag wel eens gezien. Ook weten ze dat deze vlag symbool staat voor Europa, de Europese Unie, de gemeenschappelijke, interne markt of de Europese raad. 85% vindt dat de vlag een goed symbool is voor Europa, 10% is het hier niet mee eens. 70% is van mening dat de vlag voor iets goeds staat, maar slechts 29% identificeert zichzelf met de vlag wat behoorlijk lager is dan het Europese gemiddelde van 50%. Een meerderheid van de Nederlanders, 58%, vindt niet dat de Europese vlag naast de Nederlandse moet hangen in alle openbare gebouwen, 38% is hier een voorstander van. Ook hier wijkt het Nederlandse gemiddelde af van het Europese gemiddelde, gemiddeld vindt 55% van de Europeanen dat de Europese vlag naast de nationale vlag moet hangen.

2.2 Kennis

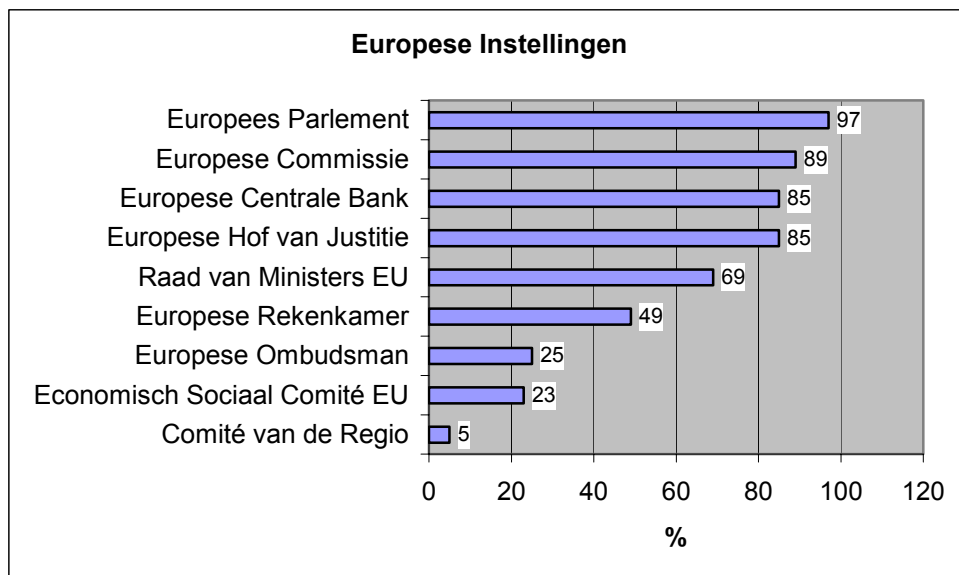
De onderstaande figuur (2.1) geeft aan hoeveel de Nederlander zelf het gevoel heeft te weten over de Europese Unie, haar beleid en instellingen. Op een schaal van 1 (weet er helemaal niets van) tot 10 (weet er alles van) vallen de meeste Nederlanders tussen de 4 en 6. Men zou dus kunnen concluderen dat de Nederlanders het gevoel hebben dat ze redelijk wat weten over de EU en haar instellingen.

Figuur 2.1

2.3 Europese Instellingen

De onderstaande figuur geeft aan of de Nederlander van de genoemde Europese instellingen heeft gehoord.

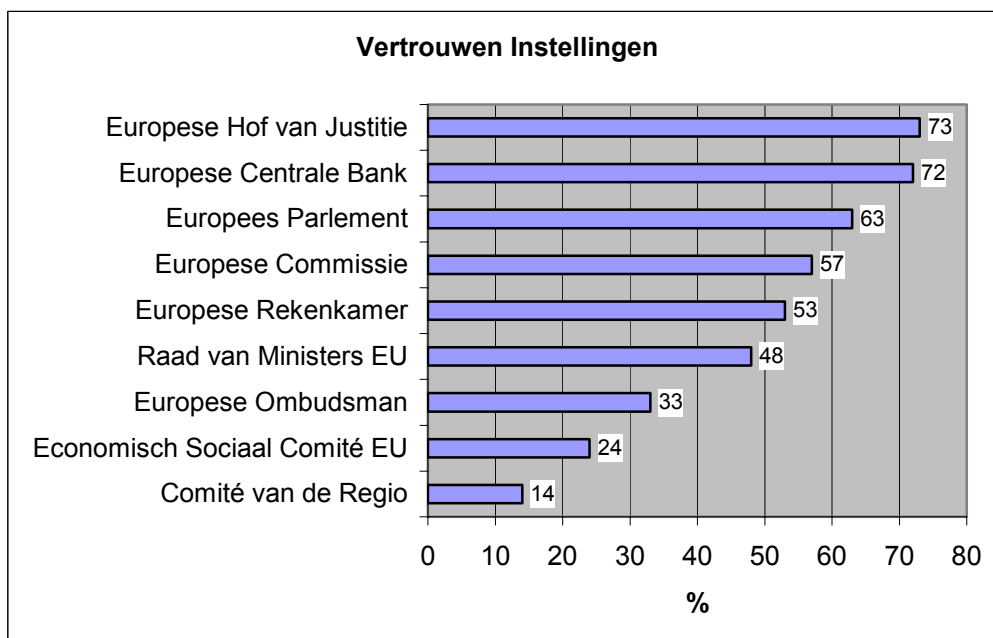

Figuur 2.1

Het Europees Parlement is de meest bekende instelling onder de Nederlanders, dit wordt gevolgd door de Europese Commissie en de Europese Centrale bank. De minst bekende instelling is het Comité van de Regio, bijna niemand heeft hier van gehoord.

Een soortgelijk patroon is herkenbaar bij het antwoord op de vraag of men denkt dat de genoemde instellingen een belangrijke rol spelen bij de gang van zaken in de Europese Unie. De meeste mensen (>80%) denken dat het Europees Parlement, de Europese Commissie, de Raad van Ministers, het Europese Hof van Justitie en de Europese Centrale Bank een belangrijke rol spelen. Opvallend is dat 68% van de Nederlanders denkt dat de Europese Rekenkamer een belangrijke rol speelt terwijl slechts 49% aangeeft deze instelling te kennen.

Figuur 2.2 geeft aan of de Nederlander vertrouwen heeft in de genoemde instellingen.

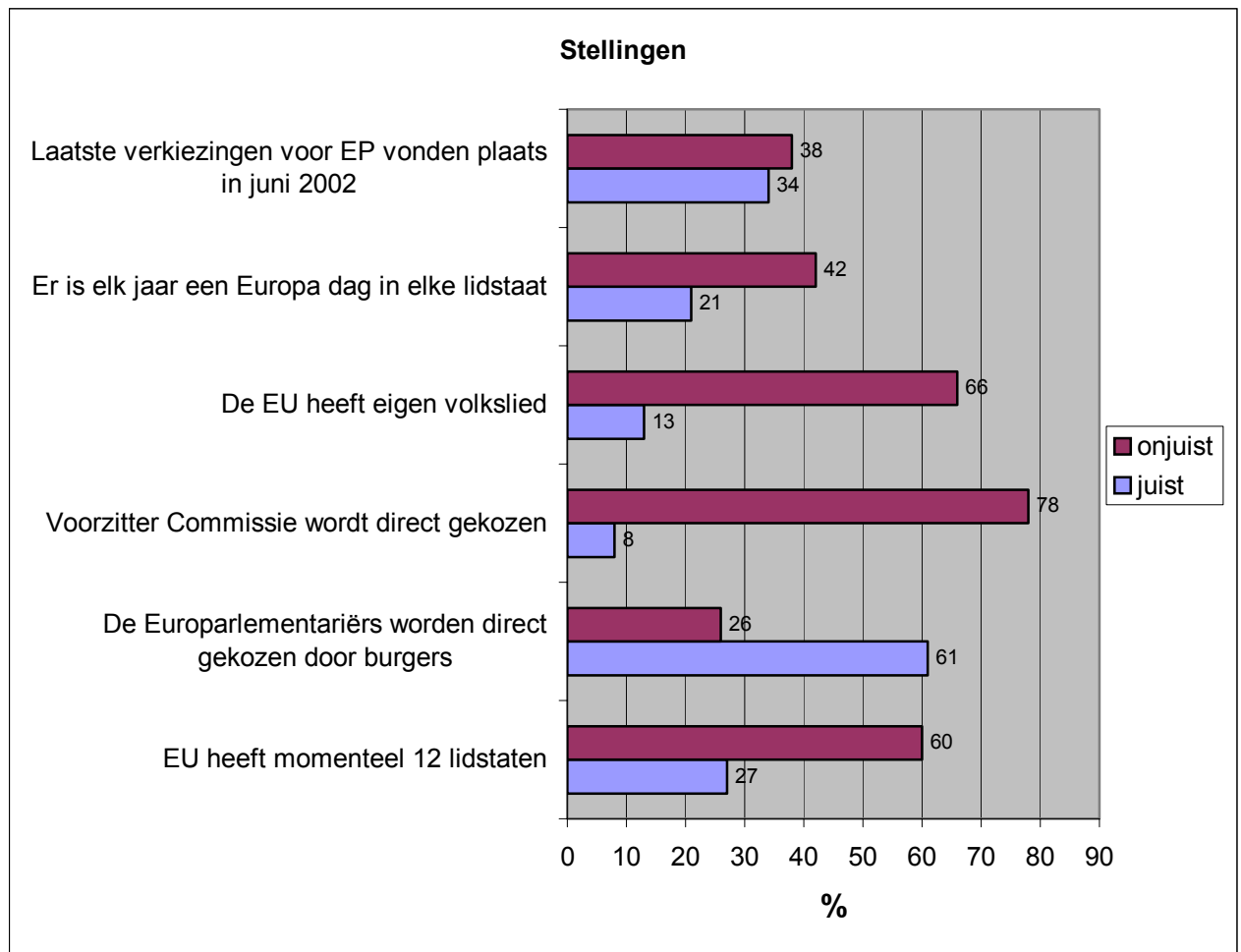
Figuur 2.2

Hoewel het Europese Hof van Justitie niet de meest bekende instelling is geniet zij wel het meeste vertrouwen van de Nederlanders, dit wordt gevolgd door de Europese Centrale Bank. Er is minder vertrouwen in de meest bekende instellingen. Er moet worden opgemerkt dat een

meerderheid heeft aangegeven niet te weten of ze de instellingen waar ze onbekend mee zijn vertrouwen.

2.4 Stellingen kennis van de Europese Unie

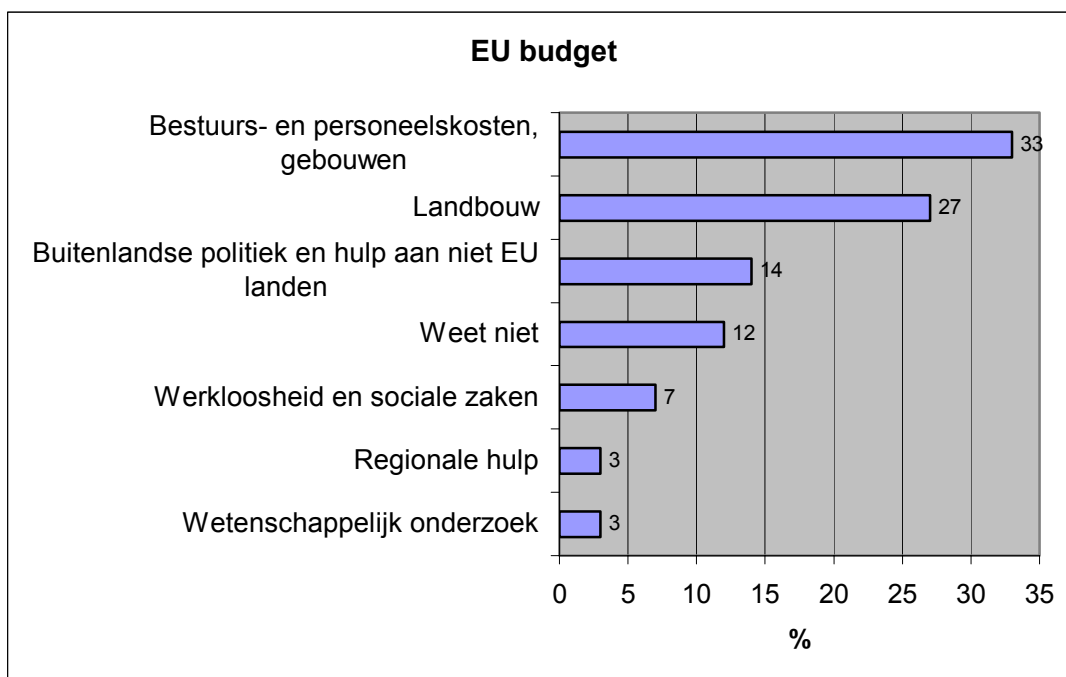
Figuur 2.3 laat zien of de Nederlanders denken dat de genoemde stellingen juist of onjuist zijn. De meeste mensen denken correct dat de voorzitter van de Europese Commissie niet direct wordt gekozen. Een meerderheid (61%) is ervan op de hoogte dat de leden van het Europees Parlement direct worden gekozen door de inwoners van de Europese Unie, een minderheid is er echter van op de hoogte dat de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement plaatsvonden in Juni 2004. Een meerderheid weet dat de EU momenteel geen 12 lidstaten heeft.

Figuur 2.3

2.5 Budget Europese Unie

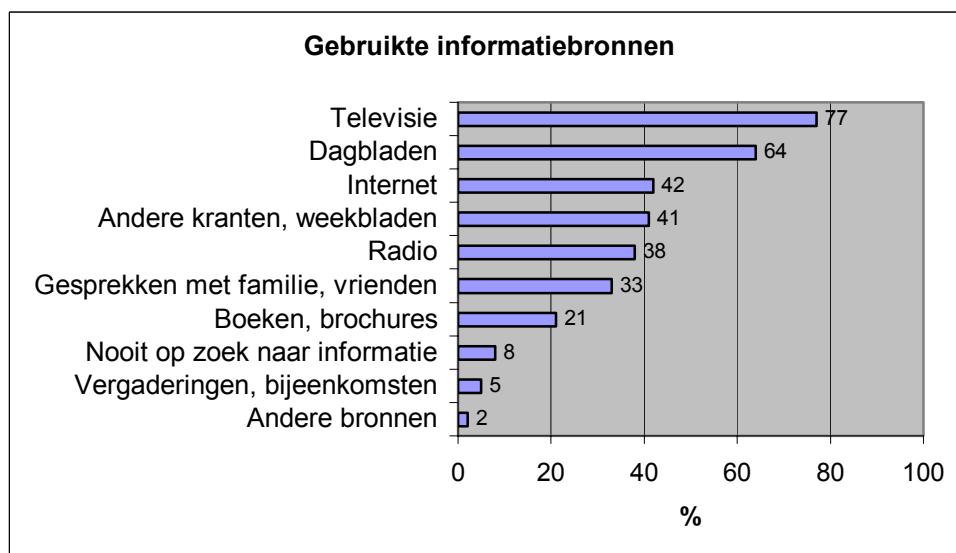
Figuur 2.4 laat zien aan welke zaken de Nederlander denkt dat de EU het grootste deel van het budget aan uitgeeft. 60% van de Nederlanders denkt dat de EU het budget uitgeeft aan bestuurs- en personeelskosten en aan de gebouwen en aan landbouw. Het aantal mensen dat denkt dat een groot deel van het budget naar regionale hulp en wetenschap gaat is erg klein (3%).

Figuur 2.4

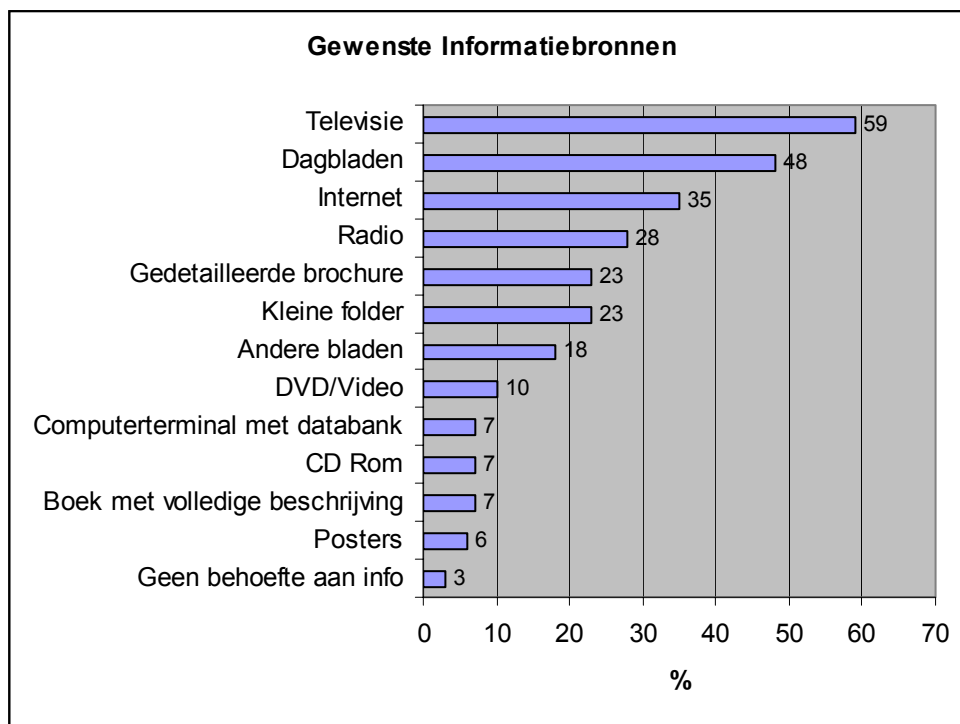
2.6 Informatiebronnen

Uit figuur 2.5 blijkt dat de Nederlanders het meeste gebruik maken van de traditionele media, zoals televisie en dagbladen wanneer ze op zoek zijn naar informatie over de Europese Unie. Dit wordt gevolgd door het internet en andere kranten en weekbladen.

Figuur 2.5

Figuur 2.6 laat zien dat de Nederlander bij voorkeur informatie over de Europese Unie via de televisie, dagbladen en het internet zou willen ontvangen, dit stemt overeen de bronnen die men gebruikte wanneer men op zoek is naar informatie. Ook is er een aantal (23%) dat graag een gedetailleerde of kleine folder zou willen hebben. Ten opzichte van het Europees gemiddelde geven Nederlanders vaker aan graag gebruik te willen maken van het internet en dagelijkse bladen. De andere gemiddeldes wijken niet erg af.

Figuur 2.6

2.7 Media aandacht voor Europese Unie

Een meerderheid (53%) van de Nederlanders vindt dat er te weinig berichtgeving is door de Nederlandse media over de Europese Unie. 38% vindt dat de media aandacht precies goed is en slechts 3% geeft aan dat er teveel media aandacht is. Gemiddeld vindt 38% van de Europeanen dat er te weinig media aandacht in de nationale media is, Nederland wijkt hiermee dus af van het Europese gemiddelde. Gelet op het feit dat de Nederlander graag informatie over de Europese Unie zou willen ontvangen via de media (dagbladen, televisie) zou het wenselijk zijn wanneer er meer media aandacht over de EU zou zijn.

Bijna de helft (47%) van de Nederlanders vindt dat de Nederlandse media de Europese Unie objectief voorstelt. 23% vindt dat de voorstelling van de EU te negatief is terwijl 18% vindt dat dit te positief is. Ten opzichte van het Europees gemiddelde geven Nederlanders vaker aan dat de EU te negatief wordt voorgesteld.

2.8 Nederlands voorzitterschap

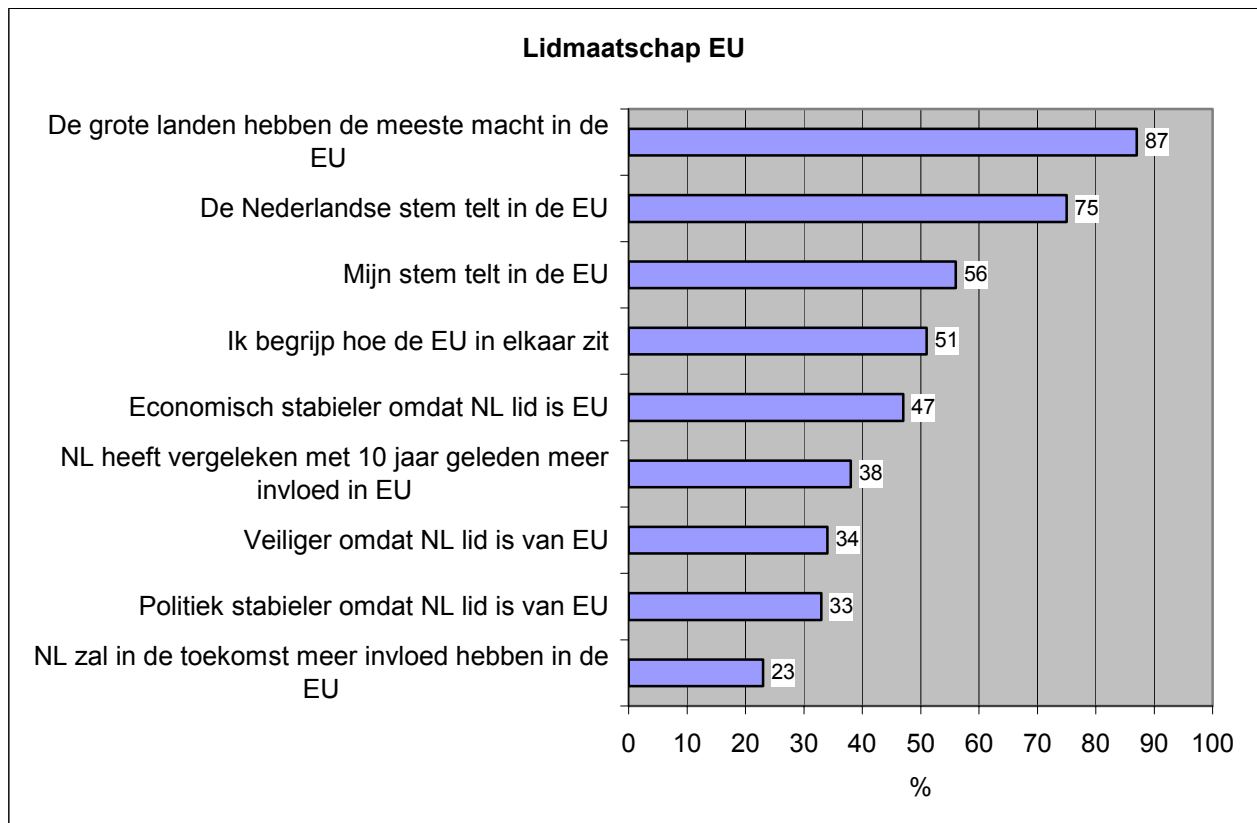
In de Europese Unie vervult elke lidstaat op zijn beurt gedurende 6 maanden het voorzitterschap van de Raad van Ministers. De afgelopen 6 maanden was het de beurt van Nederland. Het antwoord op de vraag of de Nederlander iets in de krant heeft gelezen of iets gehoord of gezien heeft op televisie over het Nederlandse voorzitterschap wordt door 75% positief beantwoord. 22% heeft hier niets over gehoord, gezien of gelezen. Daargelaten of men er iets over gehoord heeft, geeft 75% aan het belangrijk te vinden dat Nederland het voorzitterschap van de raad van ministers de afgelopen 6 maanden heeft gehad terwijl 22% het niet belangrijk vindt.

Hoofdstuk 3 Betekenis en rol van de Europese Unie

3.1 Lidmaatschap van de Europese Unie

Over het algemeen vindt driekwart van de Nederlanders dat het Nederlandse lidmaatschap van de Europese Unie een goede zaak is. Dit is aanzienlijk hoger dan het Europese gemiddelde van 56%. Slechts 9% vindt het Nederlandse lidmaatschap geen goede zaak en de overige 25% vindt het noch een goede noch een slechte zaak. Ook vindt een meerderheid (59%) dat Nederland in het algemeen gebaat is bij een lidmaatschap van de Europese Unie.

De onderstaande figuur (3.1) geeft aan in hoeverre de Nederlander het eens is met de genoemde stellingen.

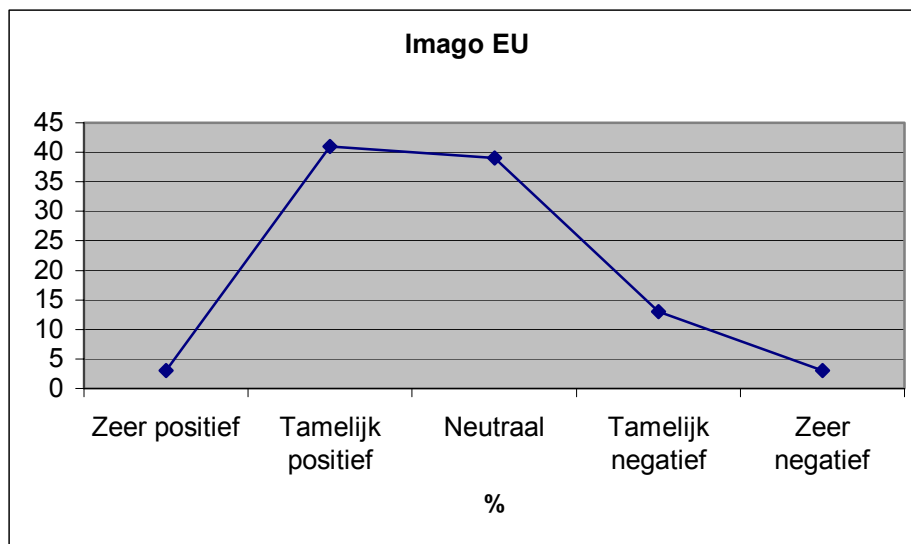
Figuur 3.1

Een groot deel van de Nederlanders vindt dat de grootste landen de meeste macht hebben in de Europese Unie. Er is echter ook een groot deel dat van mening is dat de Nederlandse stem telt in de Europese Unie al zijn er weinig die denken dat Nederland in de toekomst meer invloed zal hebben in de EU. Ongeveer eenderde van de Nederlanders voelt zich dankzij het Nederlandse lidmaatschap van de EU veiliger en denkt dat Nederland politiek gezien meer stabiel is hierdoor.

3.2 Imago van de Europese Unie

Figuur 3.2 laat zien of de Europese Unie een positief of negatief beeld oproept bij de Nederlander.

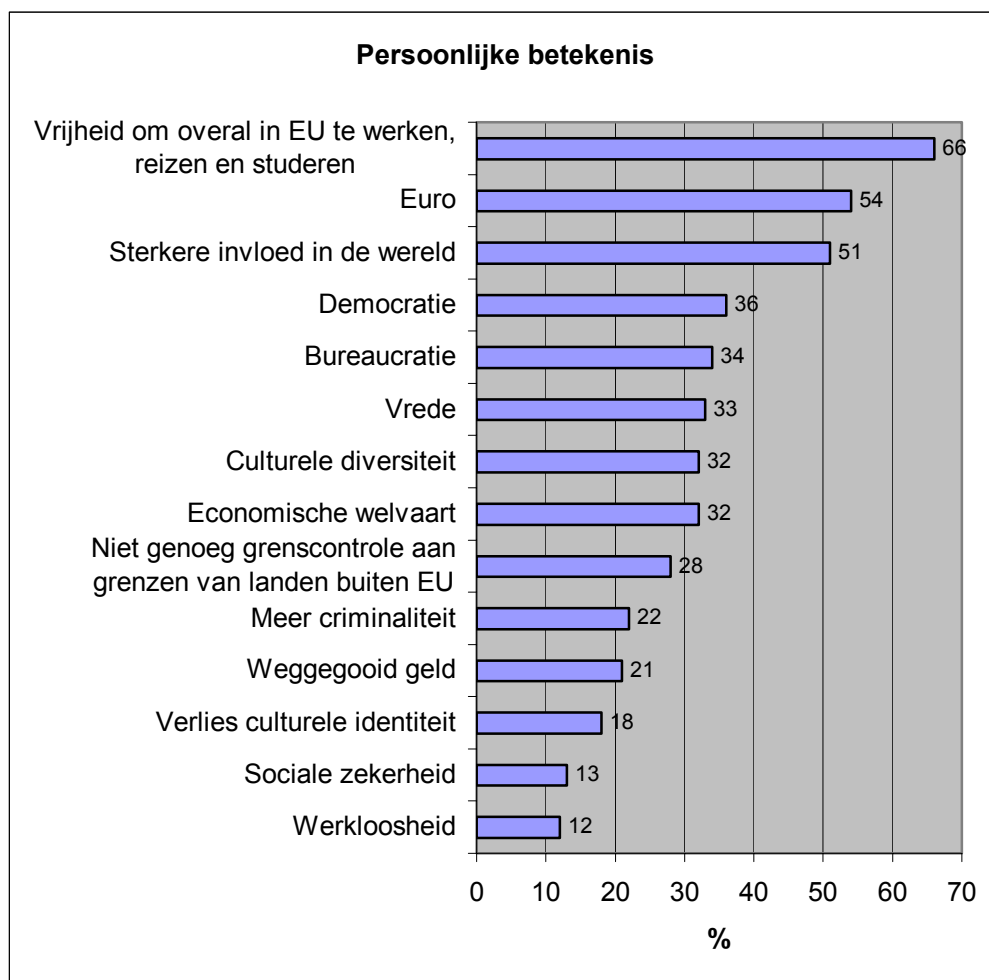
Bij 45% van de Nederlanders roept de EU een positief beeld op, voor 39% is dit beeld neutraal en voor 16% negatief.

Figuur 3.2

3.3 Persoonlijke betekenis van de Europese Unie

Uit figuur 3.3 komt naar voren dat de vrijheid om overal in de EU te kunnen reizen, werken en studeren de betekenis is van de EU voor een meerderheid (66%) van de Nederlanders. Dit wordt gevolgd door de gemeenschappelijke munt, de Euro. Ook is een meerderheid van mening dat de EU staat voor een sterkere invloed in de wereld. Minder dan 20% denkt dat de EU een verlies van de culturele identiteit, sociale zekerheid of werkloosheid betekent. Ten opzichte van het Europees gemiddelde associëren Nederlanders de EU vaker met bureaucratie.

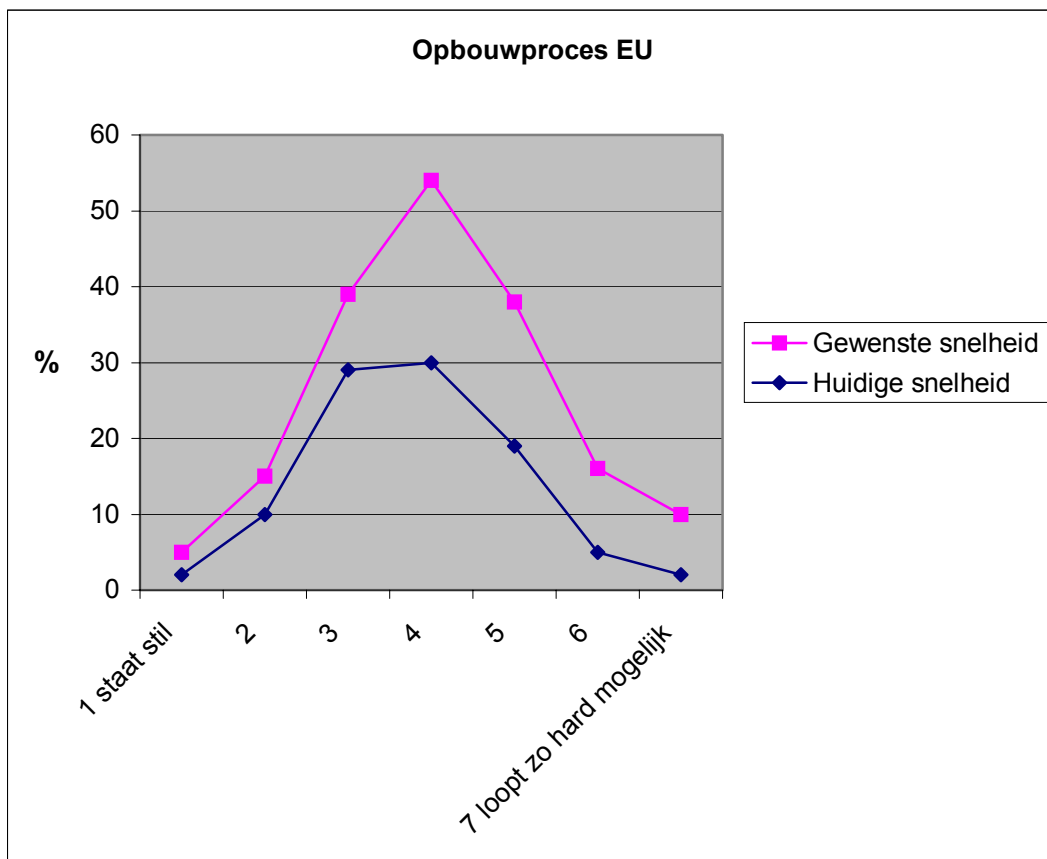

Figuur 3.3

Op de vraag naar het gevoel dat de Europese Unie de Nederlander geeft, antwoordt 44% dat dit een gevoel van hoop is, voor 38% is dit een gevoel van vertrouwen terwijl 21% aangeeft een gevoel van wantrouwen te hebben. 17% heeft een gevoel van onverschilligheid en bij minder dan 10% roept de EU een gevoel van angst, afkeuring of enthousiasme op. Ten opzichte van het Europees gemiddelde valt op dat Nederlanders vaker (24%) een gevoel van vertrouwen hebben bij de EU en minder vaak een gevoel van angst, het Europese gemiddelde is hier 17%.

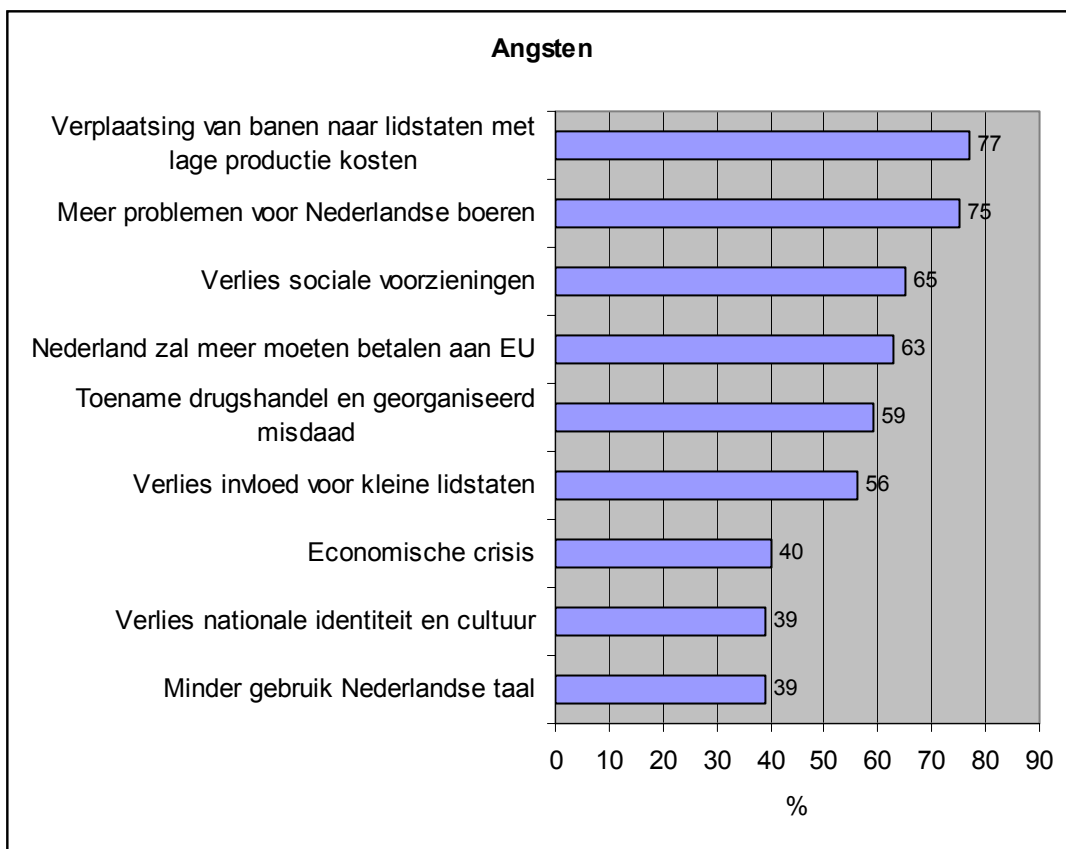
3.4 Snelheid Europese constructie en rol Europese Unie over 5 jaar

Figuur 3.4 laat zien wat de mening van de Nederlanders is over het tempo van het opbouwproces van de Europese Unie. Weergegeven is zowel mening over het huidige tempo als de wenselijke snelheid. Over het algemeen kan men zeggen dat de Nederlander vindt dat het opbouwproces versneld kan worden vergeleken met het huidige tempo.

Figuur 3.4

Figuur 3.5 laat de angsten met betrekking tot de EU zien. 75% of meer is bang voor de verplaatsing van banen naar lidstaten met lagere productiekosten en voor een toename voor problemen voor de Nederlandse boeren en veehouders. Ook is een meerderheid (>60%) bang voor het verlies van de sociale voorzieningen en voor het feit dat Nederland misschien meer zal moeten betalen aan de Europese Unie. Men is minder bang (<50%) voor een economische crisis of het verlies van de nationale identiteit en cultuur en dat de Nederlandse taal minder gebruikt zal worden.

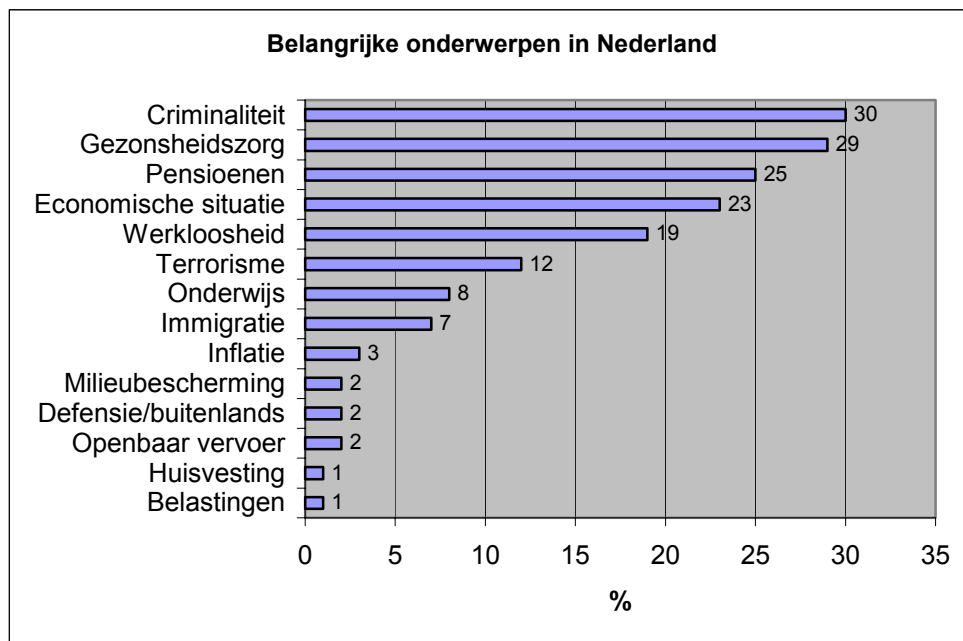

Figuur 3.5

Een meerderheid (52%) verwacht dat de Europese Unie over 5 jaar een belangrijkere rol zal spelen in het dagelijkse leven, 40% verwacht dat dit ongeveer hetzelfde zal blijven vergeleken met nu. 42% zou graag willen dat de EU een belangrijkere rol zal spelen terwijl 37% wil dat de rol van de EU hetzelfde blijft als wat het nu is. 15% zou een minder belangrijke rol van de EU willen in het dagelijkse leven.

3.5 Belangrijke onderwerpen in Nederland en de rol van de Europese Unie

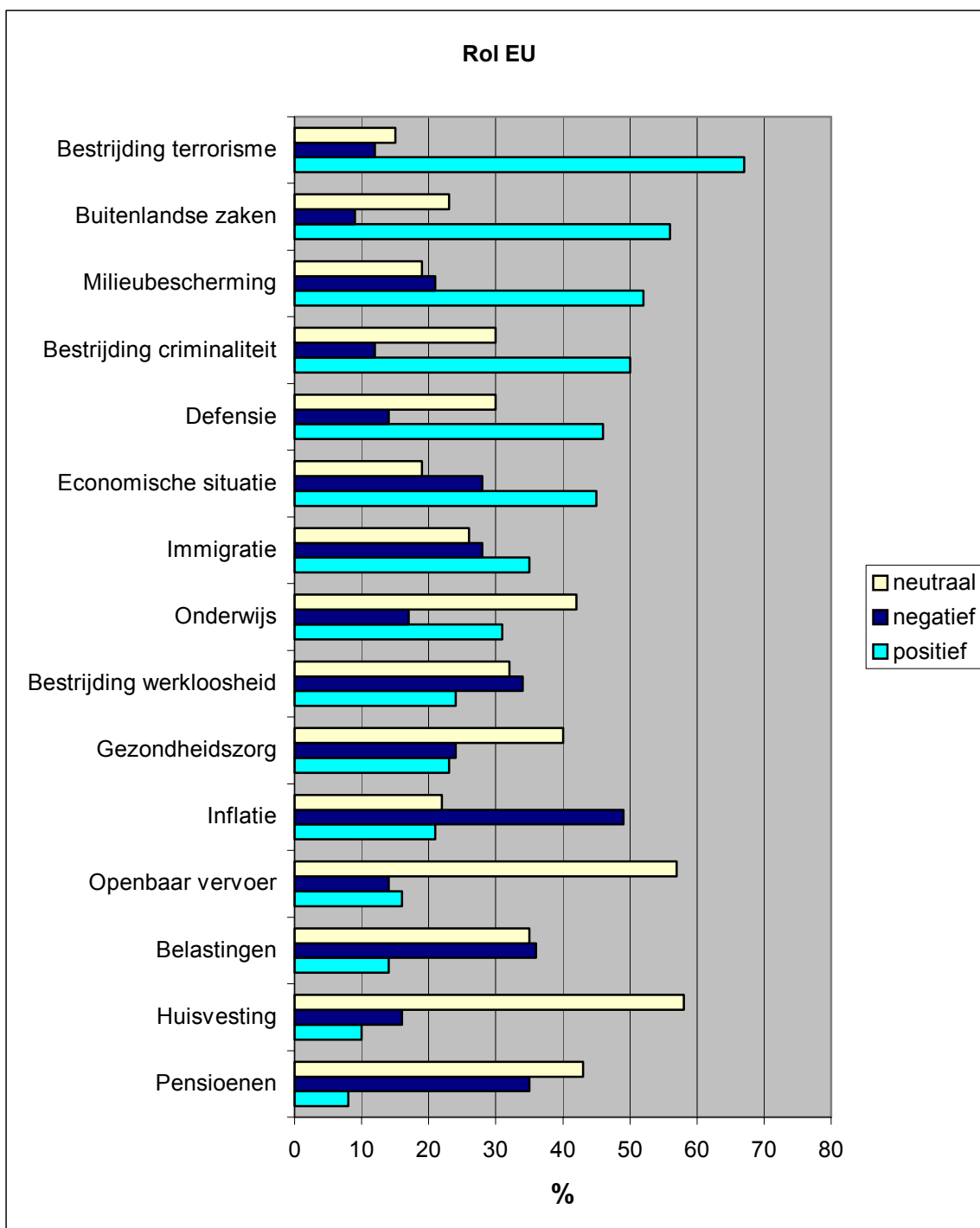
Aan de Nederlanders is gevraagd de twee belangrijkste nationale onderwerpen van dit moment op te noemen. De resultaten hiervan staan in figuur 3.6. Hoewel geen enkel onderwerp er duidelijk uitspringt, vindt eenderde van de Nederlanders de criminaliteit en de gezondheidszorg momenteel onderwerp. Meer dan 20% vindt de pensioenen en de economische situatie de belangrijkste onderwerpen. De, inflatie, milieubescherming, defensie- en buitenlands beleid, openbaar vervoer, huisvesting en belastingen worden maar door een gering aantal Nederlanders op het moment belangrijk gevonden.

Figuur 3.6

Vervolgens is gevraagd of de Europese Unie een positieve, neutrale of negatieve rol speelt op de genoemde Nederlandse beleidsterreinen. De resultaten hiervan staan in figuur 3.7.

Het meest positief ($\geq 50\%$) van de Nederlanders vindt dat de EU een positieve rol heeft gespeeld bij de bestrijding van het terrorisme, buitenlandse zaken, milieubescherming en de bestrijding van de criminaliteit. Overwegend positief vindt men de rol op de onderwerpen defensie, economische situatie en immigratie. Overwegend neutraal vindt men de rol van de EU bij de onderwerpen huisvesting, openbaar vervoer, gezondheidszorg, onderwijs en pensioenen. Op het gebied van belastingen, bestrijding van de werkloosheid en de inflatie zijn er meer mensen die vinden dat de EU een negatieve rol heeft gespeeld dan een positieve of neutrale rol. Ten aanzien van dat laatste onderwerp Het meest negatief (bijna 50%) is men over de rol van de EU met betrekking tot de inflatie. Ten opzichte van het Europees gemiddelde vinden Nederlanders minder vaak dat de EU een positieve rol speelt bij zaken als het openbaar vervoer en pensioenen.

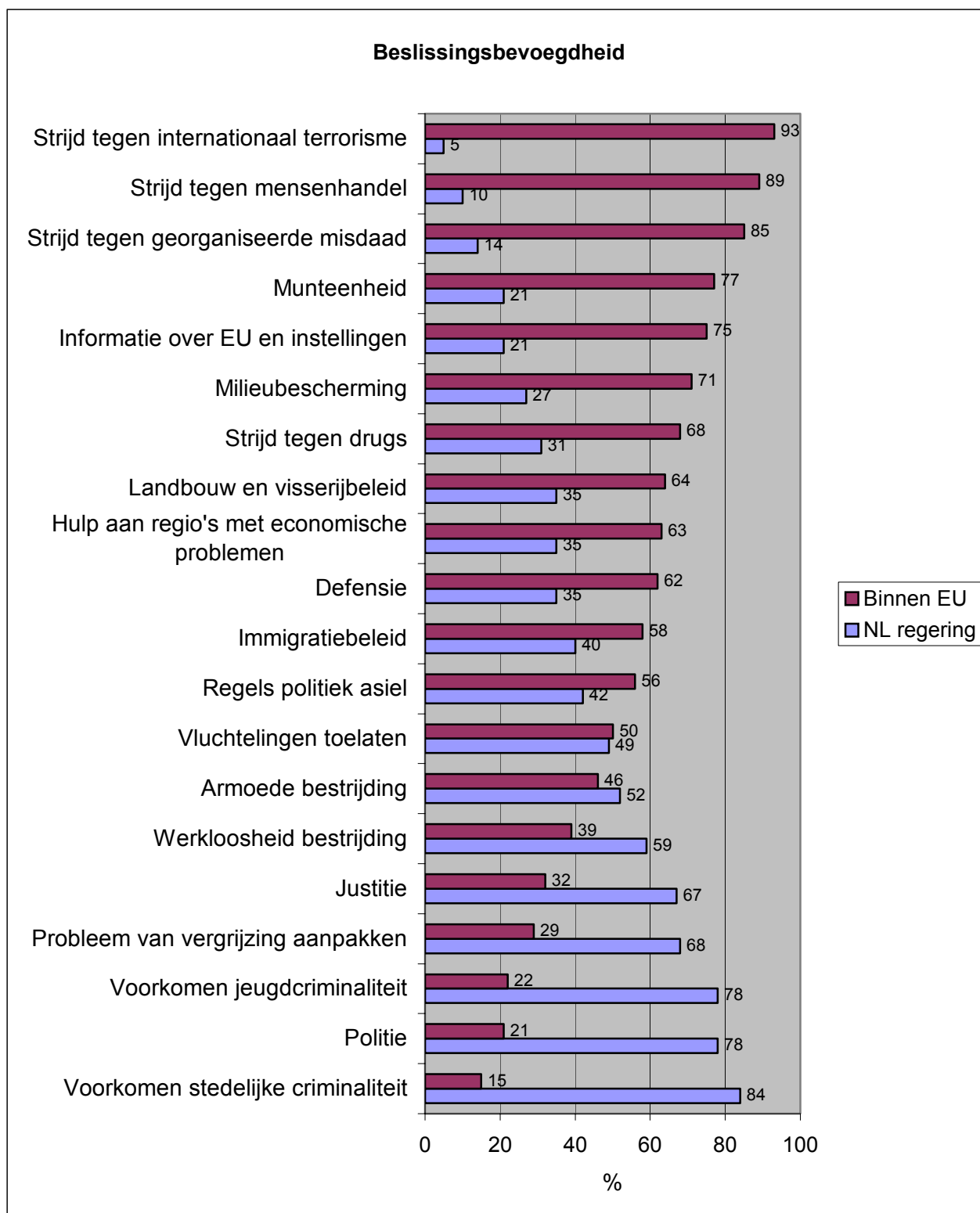
Figuur 3.7

3.6 Ontwikkeling Europese Unie

Het merendeel (58%) van de Nederlanders is voor de ontwikkeling van een Europese politieke unie, 34% is hier op tegen. Op de vraag naar het gevoel dat de men krijgt als men morgen zou horen dat de EU wordt opgeheven antwoord 49% van de Nederlanders dat men teleurgesteld zou zijn, 33% kan het niets schelen en 14% zou opgelucht zijn. Ten opzichte van het Europees gemiddelde geven Nederlanders vaker aan teleurgesteld te zijn.

4.1 Beslissingsbevoegdheid

Figuur 4.1 laat voor een rijtje onderwerpen zien of, volgens de Nederlanders, de beslissingsbevoegdheid bij de Nederlandse overheid of bij de Europese Unie zou moeten liggen.. Meer dan 80% vindt dat de beslissingsbevoegdheid voor de bestrijding van het internationale terrorisme, de mensenhandel en de georganiseerde misdaad bij de Europese Unie zou moeten liggen. Ook vindt een grote meerderheid (>70%) dat de Europese Unie verantwoordelijk zou moeten zijn voor beslissingen op het gebied van de munteenheid, de informatievoorziening over de EU, het milieu. Over de beslissingsbevoegdheid ten aanzien van de toelating van vluchtelingen toelaten en de armoedebestrijding zijn de meningen verdeeld. Voor de onderwerpen justitie, het vergrijzingsprobleem, het voorkomen van stedelijke- en jeugdcriminaliteit en de politie vindt een meerderheid dat de beslissingsbevoegdheid in Nederland moet liggen. Ten opzichte van het Europees gemiddelde vindt de Nederlander vaker dat de beslissingsbevoegdheid ten aanzien van de strijd tegen armoede, politie, bestrijding van jeugdcriminaliteit en vergrijzing bij de nationale overheid moet liggen.

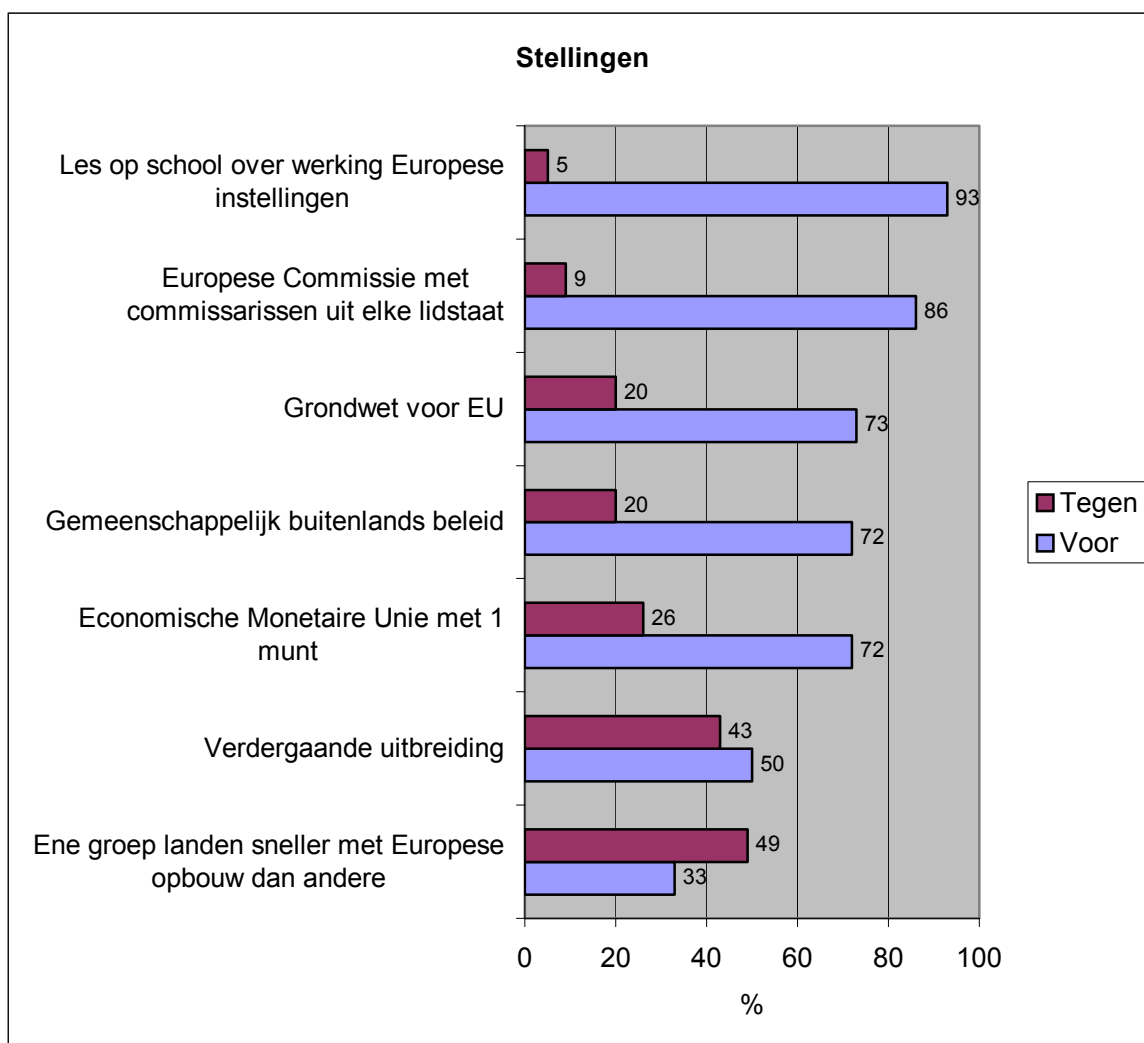
Figuur 4.1

4.2 Beleid

Uit figuur 4.2 blijkt dat het grootste deel (93%) van de Nederlanders voorstander is voor het lesgeven van kinderen op scholen over de werking van de Europese instellingen. Een meerderheid (86%) wil dat de Europese Commissie ook in de toekomst wordt samengesteld uit commissarissen uit elke lidstaat. Wanneer er nu een referendum zou worden gehouden over de

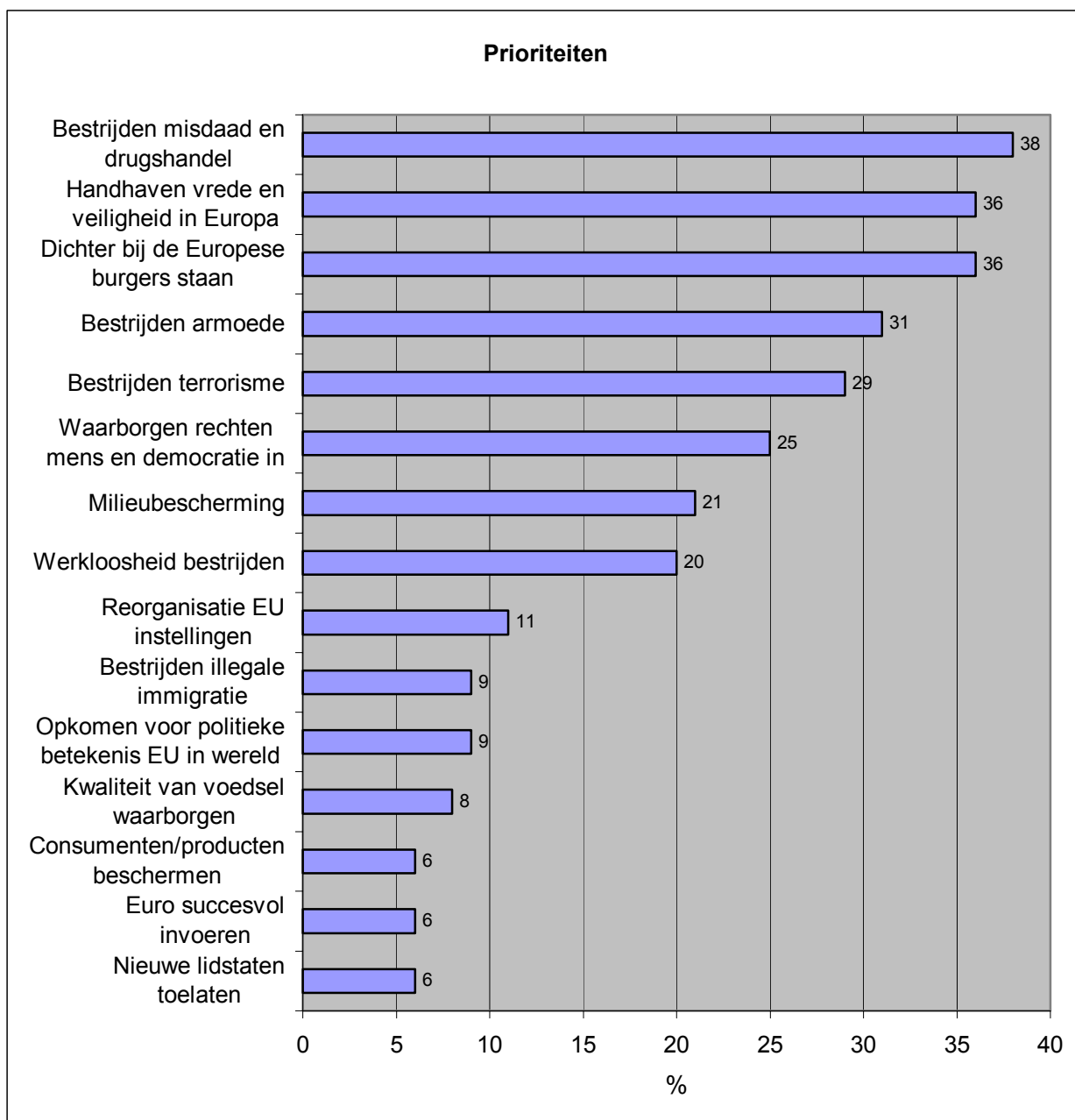
Europese grondwet zou een ruime meerderheid (73%) hier voor zijn. Over de verdergaande uitbreiding van het aantal lidstaten van de Europese Unie bestaat een verschil van mening. Voorstander is 50% en 43% is hier op tegen. Met een Europa van verschillende snelheden (groepen landen komen tot een hogere mate van integratie dan anderen) is 49% het niet eens, 33% is hier voor.

Vergeleken met het Europees gemiddelde zijn Nederlanders vaker voorstander van een Europese Monetaire Unie met één gemeenschappelijke munteenheid, de euro.

Figuur 4.2

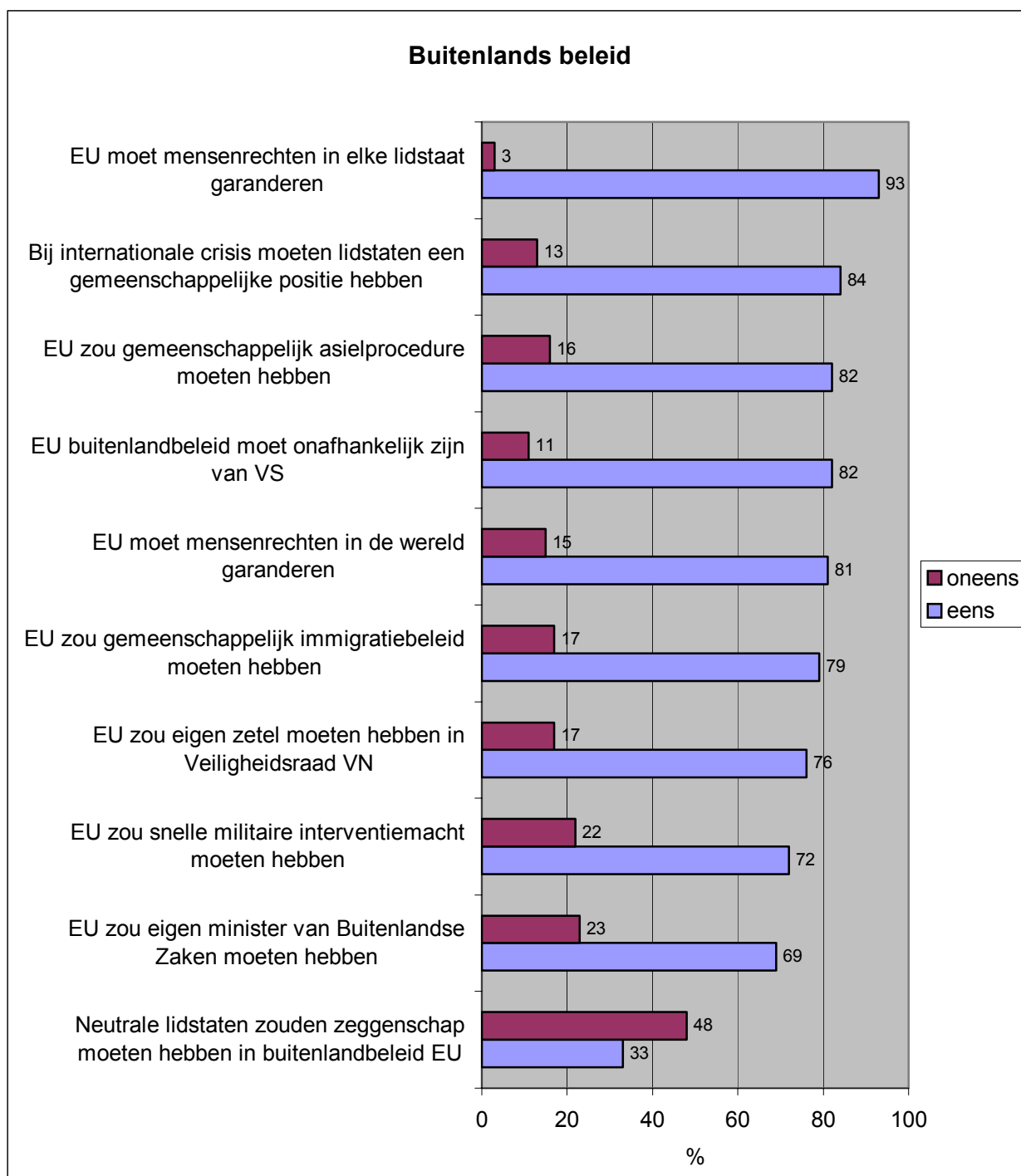
Vervolgens gevraagd aan welke drie acties de Europese Unie prioriteit zou moeten geven. De resultaten hiervan staan in figuur 4.3. Meer dan 30% van de Nederlanders vindt dat de EU prioriteit zou moeten geven aan de bestrijding van misdaad en drugshandel, de handhaving van vrede en veiligheid, bij het bestrijden van armoede en dichterbij de burgers zou moeten staan. Minder dan 10% vindt dat de EU prioriteit zou moeten geven aan het bestrijden van illegale immigratie, het waarborgen van de kwaliteit van het voedsel en de succesvolle invoering van de euro. Vergeleken met het Europees gemiddelde vindt men in Nederland vaker dat onderwerpen als de EU dichterbij de burgers brengen en het waarborgen van de rechten van de mens en de democratische grondbeginselen prioriteit zouden moeten krijgen. Ten opzichte van het Europees gemiddelde hecht men in Nederland minder belang aan de bestrijding van armoede en illegale immigratie.

Figuur 4.3

4.3 Buitenlands beleid

Figuur 4.4 laat de mening zien van de Nederlanders ten aanzien van diverse aspecten van het buitenlandse beleid van de EU. Voor 9 van de 10 genoemde aspecten is een meerderheid van mening dat de EU hiervoor gemeenschappelijk actie moet ondernemen. Bijna alle (93%) Nederlanders vinden dat de EU de mensenrechten in elke lidstaat moet garanderen, ook als dit ingaat tegen de wensen van bepaalde staten. Ook vindt een groot aantal dat de EU zich in zou moeten zetten voor het garanderen van de mensenrechten in hele wereld. Bij een internationale crisis, zoals de oorlog in Irak, vindt 84% dat de EU-lidstaten een gemeenschappelijke positie moeten innemen. Ten opzichte van het Europees gemiddelde vindt de Nederlander minder vaak dat neutrale lidstaten zeggenschap zouden moeten hebben in het buitenlandbeleid van de Europese Unie.

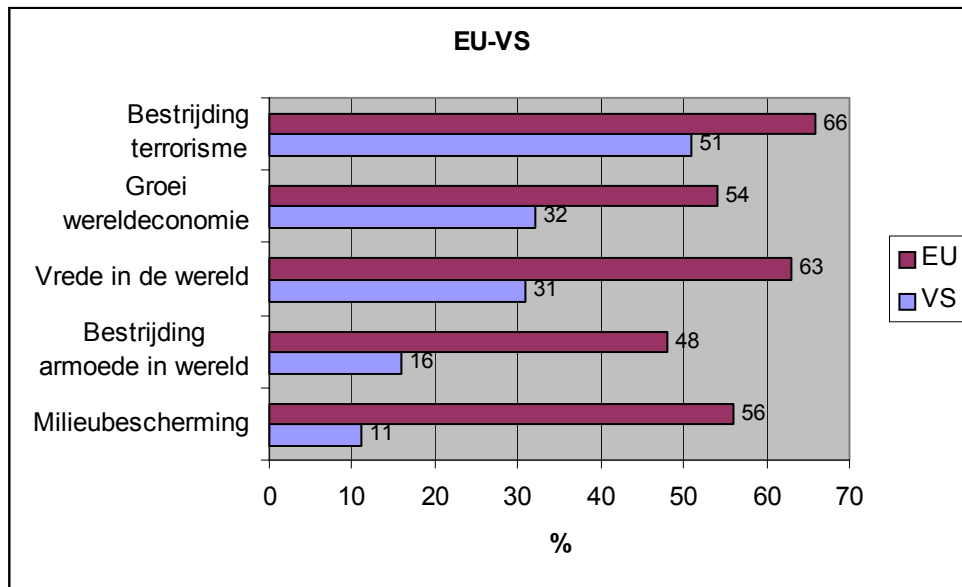
Figuur 4.4

4.4 Europese defensie

Op de vraag of dat beslissingen over de Europese defensiepolitiek genomen zouden moeten worden door de nationale regeringen, de NAVO of door de Europese Unie vindt een meerderheid (55%) van de Nederlanders dat deze door de EU genomen zouden moeten worden. 22% vindt dat beslissingen op dit gebied door de NAVO genomen moeten worden en 16% ziet dit het liefste gebeuren via de nationale regeringen. In vergelijking met het Europees gemiddelde geven Nederlanders vaker aan dat deze beslissingen door de NAVO of de EU genomen zouden moeten worden.

4.5 Europese Unie en de Verenigde Staten

Figuur 4.5 vergelijkt de mening van de Nederlanders over de vraag of de Europese Unie en de Verenigde Staten een positieve rol hebben gespeeld bij de genoemde onderwerpen.. Nederlanders zijn beduidend positiever over de rol van de EU in de genoemde onderwerpen dan over de rol van de Verenigde Staten. Vooral ten aanzien van milieubescherming en globale armoedebestrijding is maar een klein percentage positief over de rol van de VS. Het meest positief is men nog over de rol van de VS bij de bestrijding van het terrorisme.

Figuur 4.5

4.6 Democratie

Een ruime meerderheid (71%) van de Nederlanders is tevreden over de wijze waarop de democratie functioneert in Nederland. Het Europees gemiddelde ligt op (57%). Minder tevreden zijn de Nederlanders met de manier waarop de democratie in de Europese Unie werkt, 44% geeft aan hier tevreden over te zijn terwijl 44% hier niet tevreden over is. Gemiddeld is 48% procent van de Europeanen tevreden over de democratie in de EU.

Conclusie

Context

De meeste Nederlanders zijn tevreden met het leven dat ze leiden. De verwachtingen voor de komende 12 maanden wat betreft de Nederlandse werkgelegenheid en economie zijn somber, de helft van de Nederlanders denkt dat dit zal verslechteren.

De media genieten het vertrouwen van een ruime meerderheid van de Nederlanders. Een meerderheid heeft echter geen vertrouwen in de Nederlandse regering of in de politieke partijen.

De Nederlanders bespreken af en toe, maar vaker dan het Europees gemiddelde, politieke zaken met vrienden.

Ongeveer de helft van de Nederlanders zegt zich in de nabije toekomst zowel Nederlander als Europeaan te voelen, de andere helft alléén Nederlander. Daarnaast is een groot aantal Nederlanders trots op de eigen nationaliteit.

Kennis

Er zijn nauwelijks Nederlanders die denken heel veel van Europa af te weten. Het merendeel zegt een redelijke algemene kennis te hebben van de Europese Unie. Van de Europese instellingen, zijn het Europees Parlement, de Europese Commissie, het Hof van Justitie en de Europese Centrale Bank het meest bekend in Nederland. Deze genieten ook het redelijk veel vertrouwen. Hoewel minder bekend geniet het Europese Hof van Justitie het meeste vertrouwen. Het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité zijn het minst bekend. Een minderheid van de Nederlanders weet wanneer de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement plaatsvonden. Een meerderheid weet wel dat de Europarlementariërs direct door de burgers worden gekozen en dat de Europese Unie momenteel meer dan 12 lidstaten heeft. Het merendeel van de Nederlanders weet niet dat er een Europees volkslied is.

In Nederland denkt men dat grootste deel van het budget van de Europese Unie naar landbouw en administratieve en personele kosten gaat, gevolgd door het buitenlands beleid en hulp aan landen buiten de Europese Unie.

Nederlanders wenden zich voornamelijk tot de traditionele media om aan informatie over de Europese Unie te komen. In eerste instantie gebruiken Nederlanders de televisie, en de krant. Nederlanders gebruiken het Internet veel vaker dan het Europees gemiddelde. Een meerderheid van de Nederlanders vindt dat er te weinig berichtgeving over de Europese Unie in de Nederlandse media is. Van de Nederlanders die vinden dat er te weinig aandacht aan Europese onderwerpen wordt zou een meerderheid vooral via traditionele media (voornamelijk de krant en televisie) en internet bereikt kunnen worden.

Een groot deel van de Nederlanders heeft in de tweede helft van 2004 wel iets gehoord, gezien of gelezen over het Nederlandse voorzitterschap van de EU.

Betekenis

Nederlanders vinden vaker dan het Europees gemiddelde dat het een goede zaak is dat hun land lid is van de Europese Unie. Ook heeft een groot deel het gevoel dat de stem van Nederland meetelt in de Europese Unie..

De Europese Unie betekent voor de Nederlander persoonlijk in de eerste plaats vrijheid van reizen, studeren en werken, gevolgd door de euro. Ook is een meerderheid van mening dat de betekenis van de Europese Unie een sterkere invloed in de wereld is. De Europese Unie geeft de meeste Nederlanders een gevoel van hoop of vertrouwen.

Men heeft geen uitgesproken mening over de vraag of Nederland veiliger en/of economisch en politiek stabiel is vanwege het EU-lidmaatschap. Nederlanders vinden dat grote landen de

meeste macht hebben in de Europese Unie, maar de stem van Nederland telt volgens een meerderheid wel degelijk in Europa.

Nederlanders willen een snellere constructie van Europa ten opzichte van het tempo waarin men nu meent dat er aan Europa gewerkt wordt. Een groot deel van de Nederlanders voorspelt dat de invloed van de Europese Unie in het dagelijks leven zal toenemen, een minderheid koestert ook daadwerkelijk deze wens.

De voornaamste angsten die op dit moment bij de Nederlander spelen met betrekking tot de opbouw van de Europese Unie zijn het verlies van arbeidsplaatsen aan lidstaten met lagere productiekosten, meer problemen voor de Nederlandse boeren en het verlies van de sociale voorzieningen. Een kleine meerderheid van de Nederlanders is niet bang voor een eventueel verlies van de nationale identiteit of de eigen taal.

Het merendeel van de Nederlanders is voor de ontwikkeling van een Europese politieke unie.

Volgens de respondenten zijn criminaliteit, gezondheidszorg en pensioenen op dit moment de belangrijkste zaken in Nederland. De Nederlanders vinden dat de Europese Unie een positieve rol heeft gespeeld bij zaken zoals de bestrijding van het terrorisme, buitenlandse zaken en de milieubescherming. Het minst positief is de Nederlander over de rol van de Europese Unie bij inflatie.

Beleid

Nederlanders vinden dat de beslissingsbevoegdheid op gebieden zoals de bestrijding van internationaal terrorisme, mensenhandel en georganiseerde misdaad bij de Europese Unie zou moeten liggen. Verder acht men de Europese Unie geschikter voor het nemen van beslissingen op het gebied van de munteenheid, milieubescherming en het geven van informatie over de Europese Unie. Men is echter van mening dat de Nederlandse regering de beslissingsbevoegdheid moet houden bij het voorkomen van stedelijke criminaliteit en politie en justitie. Beslissingen op het gebied van de Europese defensiepolitiek zouden eerder genomen moeten worden door de Europese Unie dan door nationale regeringen.

Bijna alle Nederlanders vinden dat kinderen op school les moeten krijgen over de werking van de Europese instellingen. Ook vindt men dat de Europese Commissie moet bestaan uit een Commissaris uit elke lidstaat. Er bestaat echter een verschil van mening over de wenselijkheid van een verdere uitbreiding van het aantal lidstaten van de Europese Unie. Ongeveer de helft is voorstander, de andere helft is tegenstander. Wanneer er nu een referendum over de Europese grondwet gehouden zou worden, zou een meerderheid voor stemmen.

De Nederlander vindt dat de Europese Unie prioriteit zou moeten geven aan het bestrijden van misdaad en drugshandel, het handhaven van vrede en veiligheid in Europa en de Europese Unie dichterbij de burgers brengen. Er zijn maar weinig mensen die vinden dat het toelaten van nieuwe lidstaten een prioriteit zou moeten zijn.

Het grootste deel van de Nederlanders vindt dat de EU de mensenrechten in elke lidstaat moet garanderen, ook is men van mening dat de lidstaten een gemeenschappelijke positie zouden moeten innemen in geval van een internationale crisis.

Nederlanders zijn beduidend positiever over de rol van de Europese Unie ten opzichte van die van de Verenigde Staten op de volgende gebieden: groei van de wereldeconomie, de vrede in de wereld en milieubescherming. Men zou zelfs kunnen zeggen dat er niet veel Nederlanders zijn die vinden dat de Verenigde Staten op de genoemde onderwerpen een positieve rol hebben gespeeld.

Tot slot kan men constateren dat de Nederlanders meer tevreden zijn over de wijze waarop de democratie in Nederland werkt dan over de wijze waarop het in de Europese Unie werkt.